

Utbildningsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till utbildningsnämnden

Datum:
2023-03-29

Diarienummer:
UBN-2022-02820

Handläggare:
Anna-Malin Lundhamn

Kriterier för placering i fritidshem och pedagogisk omsorg

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden beslutar

1. **att** fastställa Kriterier för placering i fritidshem och pedagogisk omsorg (UBN-2022-02820) enligt förvaltningens förslag
2. **att** Regler för fritidshem och annan pedagogisk verksamhet för elever i åldern 6-13 år (UBN-2019-9282) upphör att gälla

Ärendet

Utbildningsförvaltningen arbetar löpande med att revidera de styrdokument som finns för placering och skolskjuts. Revideringen av reglerna syftar till att anpassa till kommunens styrdokumentmodell som är beslutad av kommunstyrelsen (KSN-2020-03156, § 251) och att tydliggöra den styrning som utbildningsnämnden ansvarar för.

Regler för fritidshem och annan pedagogisk verksamhet för elever i åldern 6-13 år (UBN-2019-9282) fastställdes av både utbildningsnämnden och kulturnämnden på grund av att styrdokumentet omfattade både fritidshem och öppen fritidsverksamhet (fritidsklubb). I revideringsarbetet har fritidsklubb tagits bort ur Kriterier för placering i fritidshem och pedagogisk omsorg. Kriterier för öppen fritidsverksamhet (fritidsklubb) fastställs av Kulturnämnden som ansvarar för verksamheten. Ärendet har beretts av utbildningsförvaltningen i samarbete med kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen.

Ett styrdokument är ett komplement till lagar och annan styrning av kommunala verksamheter. Kriterier är den styrdokumenttyp som anger vilka krav som ställs på medborgare, näringsliv och föreningar för att få tillgång till vissa typer av kommunal service, till exempel vid olika typer av ansökningar. Förvaltningens processer och sådant som är information till olika målgrupper behöver tas bort. Ett styrdokument ska

inte heller innehålla upprepning av lag. Revideringsarbetet har även inneburit en förenkling av kriteriernas disposition, begrepp och meningsbyggnad.

Beredning

Ärendet har beretts av utbildningsförvaltningen i samarbete med kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen. Förslaget har inga konsekvenser sett ur barn-, jämställdhets- eller näringslivsperspektiv. Fristående verksamheter har informerats om ärendet på stormöte för fristående verksamheter samt i ledningsmöte lägeskommun.

Föredragning

Revideringen syftar till att anpassa Regler för fritidshem och annan pedagogisk verksamhet för elever i åldern 6-13 år (UBN-2019-9282) till kommunens styrdokumentmodell och att tydliggöra den styrning som utbildningsnämnden ansvarar för. I styrdokumentet ska nämnden konkretisera hur lagstiftningen ska tillämpas i Uppsala kommun. Styrdokumenttypen Kriterier har bedömts som mest lämplig att ersätta nu gällande regler.

Revideringsarbetet har inneburit en omdisponering av innehållet i syfte att det ska framgå av avsnitten hur skollagen tillämpas i Uppsala kommun. I avsnittsrubrikerna framgår vilka lagparagrafer som nämnden konkretiserar i det aktuella avsnittet. Kriterierna har punktform i syfte att det ska vara lätt att hitta och hänvisa till en viss punkt. Förvaltningens processer och sådant som är information till olika målgrupper har tagits bort. Vidare har en förenkling av text och meningsbyggnad genomförts i syfte att språket ska vara vårdat, enkelt och begripligt (11 § språklagen).

Öppen fritidsverksamhet (fritidsklubb) tas bort ur utbildningsnämndens styrdokument. Kulturnämnden som ansvarar för fritidsklubbar fastställer kriterier för öppen fritidsverksamhet.

Den 2 juli 2023 ändrar grundsärskola och gymnasiesärskola namn till anpassad grundskola och anpassad gymnasiesärskola. En uppdaterad version av Kriterier för placering i fritidshem och pedagogisk omsorg publiceras på www.uppsala.se den första vardagen efter att lagändringen har trätt i kraft.

Förslag till förändringar

Förslag till att förtydliga innehållet

- Titeln ändras till ”Kriterier för placering i fritidshem och pedagogisk omsorg” i syfte att tydligare beskriva kriteriernas innehåll.
- Ett nytt avsnitt som omfattar definitioner och begrepp införs i syfte att särskilja begrepp enligt skollagen från begrepp enligt Uppsala kommun.

Förslag till ändringar av styrning

- Grundskoleelev har rätt till fritidshem till och med årskurs 6. Grundskoleelev ska erbjudas fritidshem till och med vårterminen det år då eleven fyller 13 år (14 kap. 7 § skollagen), men i Uppsala kommun tillämpas att elever erbjuds fritidshem till och med årskurs 6 oavsett elevens ålder.

- Avstängning får inte ske från fritidshemsplats som omfattar rätt till plats utifrån behov av särskilt stöd.

Förslag att ta bort innehåll

- Inledningen ”Uppsala kommun strävar efter att all placering i fritidshem och annan pedagogisk verksamhet /.../, ska ske på ett sådant sätt att den innebär största möjliga kontinuitet och trygghet för barn och familj.” (1. Allmänt i reglerna) föreslås tas bort på grund av att placering i fritidshem och pedagogisk omsorg har ett fastställt antagningsförfarande.
- Särskilda skäl (avsnitt 3.2 i reglerna) som innebär att lösningar med personal som hämtar barnet och utför omsorgen i barnets hem på grund av särskilda skäl föreslås tas bort på grund av att det inte är förenligt med arbetsgivarens arbetsrättsliga åtaganden.
- Resor (avsnitt 3.3 i reglerna) som innebär att vårdnadshavare ansvarar för alla resor i samband med omsorg då fritidshem inte erbjuds föreslås tas bort på grund av att kommuner inte har något ansvar för resor i samband med fritidshem, utan det faller inom ramarna för vårdnadshavares ansvar. Information om vem som ansvarar för resor i samband med fritidshem finns på www.uppsala.se
- Öppen fritidsverksamhet (fritidsklubb) tas bort ur utbildningsnämndens styrdokument. Kulturnämnden som ansvarar för fritidsklubbsverksamheten fastställer nya kriterier för fritidsklubb.

Ekonomiska konsekvenser

Inga ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 29 mars 2023

Förslag till Kriterier för placering i fritidshem och pedagogisk omsorg (UBN-2022-02820)

Utbildningsförvaltningen

Susana Olsson Casas
Utbildningsdirektör

Reglerande styrdokument

Beslutsfattare:
Utbildningsnämnden

Dokumentansvarig:
Enhetschef antagning och placering

Datum:
2023-03-29

Diarienummer:
UBN-2022-02820

Kriterier för placering i fritidshem och pedagogisk omsorg

Lokala föreskrifter

Taxor och avgifter

Kriterier

Innehåll

Inledning.....	3
Syfte	3
Omfattning.....	3
Kriterier för placering i fritidshem och pedagogisk omsorg	4
1. Rätt till fritidshem.....	4
2. Ansökan och erbjudande av plats i fritidshem eller pedagogisk omsorg	5
3. Placering i fritidshem och pedagogisk omsorg.....	5
4. Omsorg under tid då fritidshem inte erbjuds.....	6
5. Uppsägning och avstängning i fritidshem och pedagogisk omsorg	6
6. Avgifter i fritidshem och pedagogisk omsorg	7
Definitioner och begrepp.....	8
Definitioner utifrån skollagens bestämmelser	8
Definitioner enligt Uppsala kommun.....	8
Ansvar	9
Relaterade dokument.....	9
Dokumenthistorik.....	9

Inledning

Placering i fritidshem och annan pedagogisk verksamhet regleras i 14 kap. (fritidshemmet) och 25 kap. (annan pedagogisk verksamhet) skollagen (2010:800). Dessa kriterier som beslutas av utbildningsnämnden tydliggör hur kommunen tillämpar nyss nämnda kapitel i skollagen.

Syfte

Syftet med detta styrdokument är att tydliggöra utbildningsnämndens styrning av placering i fritidshem och pedagogisk omsorg, för elever i åldern 6-13 år i förskoleklass, grundskola och grundsärskola. Kriterierna utgör nämndens konkretisering av hur skollagen ska tillämpas i Uppsala kommun. Kriterierna ska säkerställa att kommunen ger en likvärdig service.

Omfattning

Dessa kriterier gäller för vårdnadshavare som ansöker om placering eller har placering för sitt/sina barn i fritidshem och pedagogisk omsorg genom kommunens antagning.

Kommunens antagning är gemensam för all placering i fritidshem och annan pedagogisk verksamhet med kommunal huvudman, samt för fristående huvudman som får kommunala bidrag och har valt att ingå i kommunens antagning.

För information om hur processen går till och vad som förväntas i samband med till exempel ansökan, byte av plats eller uppsägning av plats, se www.uppsala.se

Kriterier för placering i fritidshem och pedagogisk omsorg

Följande kriterier styr hur skollagen ska tillämpas i Uppsala kommun för vårdnadshavare som ansöker om plats eller har placering för sitt/sina barn i fritidshem eller pedagogisk omsorg.

1. Rätt till fritidshem (14 kap. 3-8 §§, 25 kap. 2 § skollagen)

Avsnittet avser både fritidshem och pedagogisk omsorg. I punkterna används fritidshem som ett gemensamt begrepp för båda verksamheterna.

- 1.1 Fritidshem erbjuds helgfria vardagar förutom julafton, nyårsafton och midsommarafton. Se även punkt 4.1, om omsorg under tid då fritidshem inte erbjuds.
- 1.2 Grundskoleelev har rätt till fritidshem till och med årskurs 6.
- 1.3 Grundskoleelev har rätt till heltidsplacering i fritidshem om vårdnadshavarna arbetar eller studerar (oavsett omfattning).
- 1.4 Grundskoleelev har rätt till heltidsplacering på fritidshem oavsett vårdnadshavarnas sysselsättning.
- 1.5 Grundskoleelev med vårdnadshavare som är föräldralediga eller arbetsökande har rätt till plats på fritidshem efter skoldagens slut fram till klockan 15.30. Denna rätt gäller inte innan skoldagen börjat eller under skollov.
- 1.6 Vid placering av grundskoleelev i fritidshem utifrån särskilda skäl krävs en särskild ansökan.
- 1.7 Vid placering av grundskoleelev utifrån arbete eller studier kan eleven behålla sin placering vid vårdnadshavares ledighet på grund av graviditet i upp till en månad före beräknad nedkomst. Eleven får även behålla sin plats i upp till en månad efter syskonets födelse.
- 1.8 Om vårdnadshavaren blir arbetslös eller föräldraledig har en grundskoleelev rätt att behålla sin fritidshemsplats i upp till en månad efter arbetslöshetens eller föräldraledighetens början.
- 1.9 Grundskoleelev som har placering i fritidshem behåller sin placering till och med årskurs 3. Placeringen gäller till och med 30 juni.
- 1.10 Grundskoleelev har rätt till fritidshem till och med vårterminen det år då eleven fyller 13 år. Placeringen gäller till och med 31 juli.
- 1.11 Grundskoleelev som har fritidshemsplacering och börjar på en resursenhet har rätt till fritidshemsplats på resursenheten.
- 1.12 Verksamheterna kan stängas under fyra dagar per läsår för att ge personalen möjlighet till planering och fortbildning. Reducering av

avgiften medges inte för dessa dagar. Huvudmannen ska ordna tillfälliga lösningar för elever i behov av omsorg under dessa dagar.

2. Ansökan och erbjudande av plats i fritidshem eller pedagogisk omsorg (14 kap. 10 § skollagen, 25 kap. 2 § skollagen))

Avsnittet avser både fritidshem och pedagogisk omsorg. I punkterna används fritidshem som ett gemensamt begrepp för båda verksamheterna.

- 2.1 Ansökan om plats kan göras när eleven har en skolplacering.
- 2.2 Eleven ska erbjudas plats i anslutning till den skola där eleven har sin skolplacering.
- 2.3 Ny ansökan om plats krävs om eleven byter skola och har fortsatt behov av fritidshem.
- 2.4 För grundskolelev krävs ny ansökan inför varje läsår från och med årskurs 4.
- 2.5 För grundskolelev krävs ny ansökan vid övergång från arbetssökande eller föräldraledighet till arbete eller studier eller tvärtom.

3. Placering i fritidshem och pedagogisk omsorg (14 kap. 4, 10 §§ och 25 kap. 2, 4 §§ skollagen)

- 3.1 För att få en placering i fritidshem och pedagogisk omsorg ska vårdnadshavare tacka ja till platserbjudande. Om vårdnadshavare inte svarat på platserbjudandet inom angiven svarstid betraktas det som att man avstår från erbjuden plats.
- 3.2 Om vårdnadshavaren väljer en plats i ett annat fritidshem än på den skola eleven är skolplacerad på, kan plats i det valda fritidshemmet inte garanteras.
- 3.3 Fristående friliggande fritidshem har ett eget urval men placeringen administreras genom kommunens antagning.
- 3.4 Fristående pedagogisk omsorg istället för fritidshem har ett eget urval men placeringen administreras genom kommunens antagning.

4. Omsorg under tid då fritidshem inte erbjuds (14 kap. 8 § och 25 kap. 5 § skollagen)

- 4.1 Enhet som bedriver kvälls-, natt- och helgomsorg erbjuder omsorg från klockan 18.30 till 06.30 vardagar samt dygnet runt helger inklusive julafton, nyårsafton och midsommarafton. Om barnet behöver omsorg före klockan 06.00 och/eller efter 22.00 sker övernattnings på enheten.
- 4.2 Särskild ansökan krävs från vårdnadshavare för omsorg under tid då fritidshem inte erbjuds.
- 4.3 För att beviljas omsorg under tid då fritidshem inte erbjuds görs en bedömning utifrån vårdnadshavarnas arbetstider samt barnets och vårdnadshavarens behov av dygnsvila och familjens situation i övrigt.
- 4.4 Urval till omsorg under tid när fritidshem inte erbjuds sker endast vid behov av omsorg vardagar före klockan 06.30 och/eller efter klockan 18.30 samt dygnet runt helger inklusive julafton, nyårsafton och midsommarafton. Om det uppstår konkurrens om platserna gäller följande urval.
- 4.4.1 Syskon till barn som redan har plats på den aktuella enhet där omsorgen bedrivs.
  - 4.4.2 Kötid, räknat från ansökningsdatum.
  - 4.4.3 Elever som är folkbokförda i annan kommun under förutsättning att det finns plats att ta emot sådana elever.

5. Uppsägning och avstängning i fritidshem och pedagogisk omsorg

5.1 Uppsägning av plats

- 5.1.1 Plats i fritidshem och pedagogisk omsorg kan sägas upp av vårdnadshavare när som helst under året.
- 5.1.2 Uppsägningstid från fritidshem och pedagogisk omsorg är en månad från och med det datum båda vårdnadshavarna har bekräftat uppsägningen. Avgift betalas under uppsägningstiden.

5.2 Avstängning från plats

- 5.2.1 Vid tre obetalda månadsavgifter kan eleven stängas av från sin plats med omedelbar verkan. Vårdnadshavaren måste ha betalat skulden eller upprättat en avbetalningsplan för att eleven ska ha rätt att få en ny placering på fritidshem och i pedagogisk omsorg i Uppsala kommun.
- 5.2.2 Avstängning får inte ske från fritidshemsplats som omfattar rätt till plats utifrån behov av särskilt stöd.

6. Avgifter i fritidshem och pedagogisk omsorg (14 kap. 12 § och 25 kap. 9 § skollagen)

- 6.1 Avgift betalas varje månad så länge placeringen pågår.
- 6.2 Reducering av avgiften medges inte för dagar då verksamheten är stängd på grund av planering (maximalt 4 dagar per läsår).
- 6.3 I de fall vårdnadshavare har olika adresser skickas fakturan till den vårdnadshavare som barnet är folkbokfört hos.
- 6.4 I de fall där endast en vårdnadshavare är i behov av omsorgen, skickas fakturan till denna vårdnadshavare oavsett barnets folkbokföringsadress.

Definitioner och begrepp

Definitioner utifrån skollagens bestämmelser

Fritidshem kompletterar utbildningen i förskoleklass, grundskola och grundsärskola. Fritidshem ska erbjudas till och med vårterminen det år då eleven fyller 13 år. Fritidshem ska erbjudas i den omfattning det behövs med hänsyn till vårdnadshavarnas förvärvsarbete eller studier eller om eleven har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt. Elever ska även i andra fall erbjudas utbildning i fritidshem, om de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av sådan utbildning. **Fritidshem bedrivs i lokaler anpassade för utbildningen.**

Huvudman är den som ansvarar för fritidshem och annan pedagogisk verksamhet. Uppsala kommun är huvudman för kommunala fritidshem. Fristående fritidshem har enskilda huvudmän.

Omsorg under tid när fritidshem inte erbjuds, kan ges i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrars förvärvsarbete och familjens situation i övrigt.

Pedagogisk omsorg Pedagogisk omsorg är ett alternativ som erbjuds i stället för fritidshem för elever i förskoleklass, grundskola och grundsärskola. Exempel på pedagogisk omsorg är familjedaghem och flerfamiljslösningar. Pedagogisk omsorg kan bedrivas i familjernas hem eller i gemensam lokal.

Skolplacering är elevens placering i grundskola. Grundskola inkluderar förskoleklass.

Definitioner enligt Uppsala kommun

Fristående friliggande fritidshem är ett fritidshem som inte tillhör en skolenhet. Fritidshemmet har en enskild huvudman.

Hushåll¹ omfattar ensamstående eller sammanboende personer. I kategorin sammanboende ingår personer som lever tillsammans som gifta, i registrerat partnerskap eller i ett samboförhållande.

Urval beskriver vilka urvalsgrunder som används om det inte finns plats för alla på valt fritidshem.

Heltidsplacering kan omfatta omsorg innan skoldagen börjat, efter skoldagens slut och under skollov.

Syskon är alla barn folkbokförda i samma bostad och som ingår i samma hushåll oavsett vårdnadshavare.

---

¹ Definitionen är i enlighet med Skatteverkets definition.

Ansvar

Utbildningsnämnden ansvarar för beslut om ändringar av styrdokumentet Kriterier för placering i fritidshem och pedagogisk omsorg.

Ansvarig för att styrdokumentet är aktuellt är den chef i utbildningsförvaltningen som enligt utbildningsnämndens delegationsordning beslutar om placering i fritidshem och pedagogisk omsorg.

Relaterade dokument

[Kriterier för placering i förskola och pedagogisk omsorg](#)

[Kriterier för öppen fritidsverksamhet - fritidsklubb](#)

[Regler för skolval och skolplacering i förskoleklass, grundskola och grundsärskola](#)

Dokumenthistorik

Datum	Dokumenthändelse
2018-02-14 (§ 11)	Reviderad "Regler för fritidshem och pedagogisk verksamhet" (UBN-2018-0375)
2019-11-21 (§ 180)	Reviderad (UBN-2019-9282)
2023-04-27 (§ x)	Reviderad "Kriterier för placering i fritidshem och pedagogisk omsorg" (UBN-2022-02820)